

Михайлишин Н.П.

кандидат економічних наук, доцент

Данило (Лялік) О. І.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ БІЗНЕС – ПРОЦЕСІВ

Аудиторська перевірка ефективності системи внутрішнього контролю (СВК) бізнес-процесів полягає у зборі, оцінці і аналізі аудиторських доказів, що стосуються СВК бізнес-процесу, який підлягає внутрішньому аудиту, і результатом якої є висловлення думки внутрішнього аудитора про ступінь надійності СВК цього бізнес-процесу.

Проведення внутрішньої аудиторської перевірки ініціює керівник служби внутрішнього аудиту компанії на основі попередньо затвердженого плану роботи даної служби або за окремим позаплановим дорученням уповноваженої особи.

Планування внутрішнього аудиту проводиться з метою виявлення потенційних проблем, виконання роботи якісно, своєчасно і з оптимальними витратами. Планування дозволяє ефективно розподілити роботу між членами аудиторської групи. Для ефективного планування аудиторської перевірки проводять попереднє обстеження бізнес-процесу. Завданням обстеження є вивчення фактичних цілей бізнес-процесу, його структури, змін, що відбулися з часу минулої перевірки. Належну увагу приділяють оцінці рівня матеріальності бізнес-процесу, що дозволить об'єктивно судити про суттєвість наслідків неефективної організації СВК даного процесу для компанії.

Якщо прийнято позитивне рішення про проведення перевірки ефективності СВК бізнес-процесу, то за підсумками попереднього обстеження внутрішній аудитор визначає ключові аспекти (в тому числі терміни і обсяги) майбутнього внутрішнього аудиту та інформує про них аудійовану особу.

Оцінка ризиків у ході попереднього обстеження проводиться аудитором за двома показниками - ймовірність реалізації і значущість наслідків від реалізації даних ризиків. Результати оцінки ідентифікованих ризиків відображають у карті ризиків бізнес-процесу.

Основою для формування переліку ризиків досліджуваного бізнес-процесу є:

- результати обстеження та оцінки ризиків, що проводяться СВА при річному ризик-орієнтованому плануванні;
- матеріали минулих аудиторських перевірок;
- результати оцінки ризиків, що проводиться менеджментом (аналіз карт ризиків).

Завдання на проведення внутрішнього аудиту формується керівником аудиторської групи і після узгодження з представником аудійованої особи затверджується керівником служби внутрішнього аудиту компанії. Будь-які подальші коригування даного документа можливі лише при погодженні з керівником служби внутрішнього аудиту з поясненням причин необхідності таких коригувань і за умови інформування власника процесу.

Наступний етап аудиторської перевірки – проведення аудиторських процедур. На цьому етапі внутрішній аудитор збирає докази для формулювання обґрунтованих висновків, на яких базується його думка про ефективність СВК, відображена в Аудиторському звіті і підкріплена відповідними робочими документами.

Тестування надійності СВК направлене на визначення аудитором ймовірності досягнення мети контрольної процедури, за допомогою якої власник аналізованого ризику може ефективно ним управляти. Як правило, внутрішній аудитор проводить тестування вибірково. При проведенні тестування аудитор використовує широкий спектр процедур (порівняння /

зіставлення, аналіз даних та ін.), виконання яких дозволяє йому сформулювати об'єктивні висновки про ефективність СВК.

За результатами тестування аудитор дає оцінку надійності діючої СВК бізнес-процесу щодо управління ризиком, із зазначенням можливих наслідків від реалізації даного ризику (з урахуванням екстраполяції результатів перевірки вибіркового даних на всю генеральну сукупність). При необхідності аудитор формулює рекомендації з побудови або оптимізації діючої СВК для досягнення цілей бізнес-процесу.

Після проведення попереднього обстеження і тестування фактичних процедур управління ризиками, властивими аналізованому бізнес-процесу, аудитор формулює спільну думку про надійність і ефективність діючої СВК досліджуваного процесу.

Після проведення всіх необхідних аудиторських процедур і формування спільної думки про надійність СВК досліджуваного бізнес-процесу на основі отриманих аудиторських доказів аудитор приступає до узагальнення отриманих результатів і формування Аудиторського звіту.

Для узгодження матеріалів аудиту, уточнення остаточних думок і позицій сторін щодо предмету перевірки доцільно провести завершальну нараду, у якій беруть участь внутрішній аудитор і представники аудійованої особи.

Стандартної форми Аудиторського звіту немає, тому внутрішній аудитор формує цей робочий документ самостійно за формою, розробленою безпосередньо в самій компанії. Аудиторський звіт повинен відповідати вимогам об'єктивності, ясності, лаконічності, конструктивності та своєчасності і містити окремі тематичні блоки.

Остаточна версія Аудиторського звіту надається замовнику аудиту - особі, яка ініціювала перевірку; власнику аудійованого бізнес-процесу; іншим зацікавленим користувачам на розсуд керівника служби внутрішнього аудиту компанії.

Після затвердження остаточної редакції Аудиторського звіту і подання її зацікавленим користувачам, робота служби внутрішнього аудиту з матеріалами аудиту полягає в роботі з менеджментом компанії щодо побудови та оптимізації СВК бізнес-процесів та в роботі з матеріалами аудиту для задоволення власних потреб служби. Напрямок спільної роботи служби внутрішнього аудиту з менеджментом компанії пов'язаний з контролем виконання плану коригувальних заходів, необхідність в яких була виявлена за результатами внутрішнього аудиту.

Список використаних джерел

1. Краснова И. Методика проведения внутренней аудиторской проверки эффективности системы внутреннего контроля бизнес-процессов [Электронный ресурс] / И Краснова. – Режим доступа: https://www.iaa-ru.ru/inner_auditor/publications/articles/praktika-vnutrennego-audita/i-krasnova-
2. Михайлишин Н.П. Економічна експертиза достовірності фінансової звітності / Н.П. Михайлишин, Л.А. Будник // Електронне наукове фахове видання Економіка та суспільство Мукачівський державний університет. – 2018. - № 18. – С. 30-35